

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ

КАФЕДРА КЛІНІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Напрями гуманістичної психології

Освітній рівень	<u>II (магістерського) рівня вищої освіти / III (освітньо-науковий) рівень</u> (назва рівня вищої освіти)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки / <u>C Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини</u> (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	<u>053 Психологія / С4 Психологія</u> (код й найменування спеціальності)
Освітня програма	Клінічна психологія / Психологія забезпечення ментального здоров'я / Психологія

Розробник: Марія ТИЩЕНКО, викладач соціальної психології

Робоча програма затверджена
на засіданні кафедр

клінічної психології та соціальної психології

протокол № 10 від 23 червня 2025 року

Завідувач кафедри
клінічної психології

(підпис)

Ірина ЛИСЕНКО
(ім'я та прізвище)

Завідувач кафедри
соціальної психології

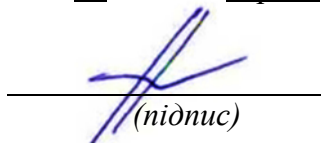

(підпис)

Дар'я ТРОФІМОВА
(ім'я та прізвище)

Розглянуто на засіданні Ради якості вищої освіти

протокол № 5 від 30 червня 2025 року

Голова РЯВО

(підпис)

Наталія ЗАВ'ЯЗКІНА
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Робоча програма освітнього компонента «*Напрями гуманістичної психології*» розроблена на основі Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми освітнього компонента, затвердженої Вченою Радою Київського інституту сучасної психології та психотерапії від 22 лютого 2024 року, протокол №7.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Статус освітнього компонента – вибірковий.

Обсяг освітнього компонента – 3.0 кредитів ЄКТС.

Семестровий контроль – залік

Мета та завдання освітнього компонента.

Метою освітнього компонента є: формування у здобувачів вищої освіти системного уявлення про гуманістичну психологію як одну з провідних парадигм сучасної психологічної науки та практики, а також розвиток здатності застосовувати гуманістичні теорії, методологічні принципи та цінності у професійній діяльності психолога.

Завданнями освітнього компонента є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними напрямками, концепціями та представниками гуманістичної психології;
- формування розуміння методологічних, філософських та ціннісних засад гуманістичного підходу до вивчення особистості;
- розвиток навичок аналізу психологічних явищ з урахуванням цілісного, феноменологічного та ідіографічного підходів;
- формування здатності застосовувати гуманістичні концепції у психологічному консультуванні, психотерапії, освітній та просвітницькій діяльності;
- сприяння становленню гуманістичної, етичної та рефлексивної професійної позиції майбутнього психолога.

Результати навчання здобувачів за освітнім компонентом

Після завершення вивчення освітнього компонента здобувачі вищої освіти здатні:

1. Пояснювати філософські та наукові засади гуманістичної психології як напрями психологічної науки.
2. Характеризувати основні напрями гуманістичної психології (клієнт-центрикований підхід, екзистенційна психологія, психологія

- самоактуалізації, гештальт-підхід, феноменологічний і трансперсональний підходи).
3. Аналізувати ключові поняття гуманістичної психології (самоактуалізація, особистісний ріст, автентичність, свобода вибору, відповідальність, смисл життя).
 4. Порівнювати гуманістичні підходи між собою та з іншими психологічними школами за цілями, методами і баченням людини.
 5. Інтерпретувати психологічні проблеми особистості з позицій гуманістичного підходу.
 6. Застосовувати базові принципи гуманістичної психології для аналізу консультативних і психотерапевтичних ситуацій.
 7. Аналізувати кейси з практики психологічної допомоги крізь призму гуманістичних концепцій.
 8. Дотримуватися гуманістичних цінностей і професійної етики у психологічній взаємодії.
 9. Критично оцінювати можливості та обмеження гуманістичної психології в сучасній психологічній практиці.
 10. Аргументувати значення гуманістичної психології для розвитку особистості, психологічного благополуччя та сучасної психологічної допомоги.

2. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Структура освітнього компонента

№ теми	Назва розділів і тем	Кількість годин					
		Всього	Аудит.	у тому числі			
				Лекції	Прак.	Інд.	С.р.
1	Гуманістична психологія як парадигма сучасної психологічної науки («третя сила»).	10	2	2	0	0	8
2	Методологічні та світоглядні засади гуманістичної психології.	10	2	2	0	0	8
3	Теорії особистості в гуманістичній психології. Концепція особистості Гордона Олпорта.	10	2	2	0	0	8
4	Теорія мотивації та самоактуалізації Абрахама Маслоу.	10	3	2	0	1	7
5	Клієнт-центрована терапія Карла Роджерса як гуманістичний напрям психотерапії.	10	4	2	2	0	6

6	Екзистенційно-гуманістичний напрям у психології та психотерапії.	10	3	2	0	1	7
7	Логотерапія Віктора Франкла як гуманістично орієнтований напрям психотерапії.	10	2	2	0	0	8
8	Гуманістично орієнтовані напрями психотерапії.	10	4	4	0	0	6
9	Гуманістична психологія в сучасній психологічній практиці.	10	4	2	2	0	6
Всього годин		90	26	20	4	2	64

Зміст освітнього компонента

Тема 1. Гуманістична психологія як парадигма сучасної психологічної науки («третя сила»):

- передумови виникнення гуманістичної психології в середині ХХ століття;
- гуманістична психологія в системі психологічних наук;
- критика редукаціоністських моделей людини (психоаналіз, біхевіоризм);
- антропологічні засади гуманістичної парадигми (цілісність, свобода, суб'єктність);
- ідеї самопізнання, внутрішньої свободи та автентичності в європейській гуманістичній традиції (у т.ч. український інтелектуальний контекст);
- уявлення про норму, психічне здоров'я та розвиток особистості в гуманістичній психології;

значення гуманістичної психології для психотерапії, психологічного консультування та освіти.

Література [10; 11; 27; 31; 32]

Тема 2. Методологічні та світоглядні засади гуманістичної психології:

- філософські джерела гуманістичної психології (екзистенціалізм, феноменологія, персоналізм);
- феноменологічний підхід як методологічна основа гуманістичної психології;
- суб'єктивний досвід людини як центральний об'єкт психологічного пізнання;
- ідіографічна орієнтація гуманістичної психології та її відмінність від номотетичного підходу;
- уявлення про людину як активного, самодетермінованого суб'єкта власного життя;
- поняття цілісності особистості та інтеграції досвіду;

гуманістична етика, цінності та професійна позиція психолога.

Література [3; 12; 15; 16; 27]

Тема 3. Теорії особистості в гуманістичній психології. Концепція особистості

Гордона Олпорта:

- внесок Г. Олпорта у формування гуманістично орієнтованої теорії особистості;
- уявлення про особистість як відкрити, динамічну та цілісну систему;
- поняття рис особистості та їх ієрархія (кардинальні, центральні, вторинні риси);
- принцип функціональної автономії мотивів;
- роль мотивації та зрілості у розвитку особистості;
- ідіографічний підхід до вивчення особистості в концепції Олпорта;
- критерії зрілої особистості та їх значення для психологічної практики

Література [1; 2; 10; 11; 27]

Тема 4. Теорія мотивації та самоактуалізації Абрахама Маслоу:

- місце теорії А. Маслоу в гуманістичній психології;
- ієрархія базових людських потреб та її логіка;
- дефіцитарні (D-потреби) та буттєві (B-потреби) потреби;
- поняття самоактуалізації як центральної тенденції розвитку особистості;
- характеристики самоактуалізованої особистості;
- феномен пікового (peak) та плато-досвіду;
- цінності буття (B-values) і їх роль у психологічному здоров'ї;

критика та сучасні інтерпретації теорії Маслоу.

Література [13; 14; 20; 27]

Тема 5. Клієнт-центрована терапія Карла Роджерса як гуманістичний напрям психотерапії:

- місце клієнт-центрованого підходу в гуманістичній психології;
- уявлення К. Роджерса про природу людини та тенденцію до актуалізації;
- Я-концепція, реальний та ідеальний образ «Я»;
- поняття психологічної конгруентності та неконгруентності;
- базові умови терапевтичних змін: емпатія, безумовне позитивне прийняття, конгруентність терапевта;
- терапевтичні стосунки як центральний чинник психологічних змін;
- значення клієнт-центрованого підходу для сучасного психологічного консультування та освіти.

Література [4; 7; 25; 26; 29]

Тема 6. Екзистенційно-гуманістичний напрям у психології та психотерапії:

- філософські витоки екзистенційно-гуманістичного підходу;
- екзистенційні даності людського буття (свобода, відповідальність, вибір, смерть, ізоляція, сенс);

- тривога як базове екзистенційне переживання та її психологічне значення;
- поняття автентичності та неавтентичного існування;
- криза як умова особистісного розвитку;
- роль психолога в екзистенційно-гуманістичному підході;

значення екзистенційно-гуманістичної психології для консультування та психотерапії.

Література [12; 15; 16; 27; 35]

Тема 7. Логотерапія Віктора Франкла як гуманістично орієнтований напрям психотерапії:

- місце логотерапії в системі гуманістичної та екзистенційної психології;
- концепція «волі до сенсу»;
- екзистенційний вакуум і ноогенні неврози;
- цінності творчості, переживання та ставлення;
- свобода і відповідальність у концепції В. Франкла;
- логотерапевтичні техніки та їх застосування;

значення логотерапії у роботі з кризами, травмою та стражданням.

Література [8; 9; 23; 30]

Тема 8. Гуманістично орієнтовані напрями психотерапії:

- гештальт-терапія як гуманістично-екзистенційний підхід;
- психодрама як напрям гуманістичної групової психотерапії;
- тілесно-орієнтована психотерапія в гуманістичній традиції;
- позитивна психотерапія як гуманістично орієнтований транскультуральний підхід;
- інтегративні та мультимодальні гуманістичні підходи;
- спільні принципи гуманістичних напрямів психотерапії.

Література [5; 6; 18; 21; 22; 23; 24; 33; 34]

Тема 9. Гуманістична психологія в сучасній психологічній практиці:

- застосування гуманістичної психології у консультуванні та психотерапії;
- гуманістична психологія в освітньому просторі;
- етичні засади професійної діяльності психолога в гуманістичному підході;
- гуманістична психологія в мультикультурному контексті;
- критика та обмеження гуманістичної парадигми;
- значення гуманістичної психології для професійної ідентичності психолога.

Література [17; 19; 27; 28; 34]

Теми практичних (семінарських) занять освітнього компонента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1.	Базові умови терапевтичних змін у клієнт-центрованій терапії	2
2.	Гуманістична позиція психолога в сучасній практиці	1
	Залік	1
Разом		4

Завдання практичних (семінарських) занять

Практичне (семінарське) заняття 1

Тема: Базові умови терапевтичних змін у клієнт-центрованій терапії.

Завдання:

- Проаналізувати значення емпатії, безумовного позитивного прийняття та конгруентності у взаємодії психолога з клієнтом.
- Обговорити, які труднощі можуть виникати у практичній діяльності психолога при реалізації цих умов.
- Розглянути приклади з практики (навчальні кейси) та визначити, яким чином дотримання або порушення базових умов впливає на процес психологічних змін.

Практичне (семінарське) заняття 2

Тема: Гуманістична позиція психолога в сучасній практиці.

Завдання:

- Проаналізувати складнощі та можливості реалізації гуманістичних принципів у практичній діяльності психолога.
- Обговорити межі застосування гуманістичного підходу у роботі з різними категоріями клієнтів.
- Розглянути етичні дилеми, що можуть виникати у практиці психолога, та визначити можливі шляхи їх професійного вирішення.

Література [4; 7; 19; 25; 26; 27; 28; 29]

Самостійна робота освітнього компонента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Становлення гуманістичної психології як альтернативної наукової та практичної парадигми	8
2	Феноменологічний та ідіографічний підходи в гуманістичній психології	8
3	Зріла особистість у гуманістичній психології (за Г. Олпортом)	8
4	Самоактуалізація як процес особистісного розвитку	7
5	Я-концепція та умови особистісних змін у клієнт-центрованому підході	6

6	Екзистенційні кризи та їх значення для розвитку особистості	7
7	Сенс життя як психологічний ресурс (логотерапевтичний підхід)	8
8	Порівняльний аналіз гуманістично орієнтованих напрямів психотерапії	6
9	Професійна ідентичність психолога в гуманістичній парадигмі	6
Разом		64

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте соціокультурні, наукові та філософські передумови виникнення гуманістичної психології. Поясніть, чому гуманістичний підхід розглядається як «третя сила» у психології.
2. Розкрийте сутність феноменологічного підходу в гуманістичній психології. Поясніть значення суб'єктивного досвіду для розуміння особистості. Порівняйте ідіографічний та номотетичний підходи у психологічному дослідженні.
3. Проаналізуйте основні критерії зрілої особистості за Г. Олпортом. Поясніть, яким чином ідіографічний підхід дозволяє глибше зрозуміти унікальність особистості клієнта в психологічному консультуванні.
4. Проаналізуйте практичне значення принципу функціональної автономії мотивів для розуміння поведінки та внутрішніх конфліктів особистості. Наведіть приклади можливого застосування цієї ідеї в психологічному консультуванні.
5. Проаналізуйте поняття самоактуалізації у теорії А. Маслоу. Поясніть відмінність між дефіцитарною та буттєвою мотивацією. Поміркуйте, яким чином ієрархія потреб може використовуватися для розуміння психологічних труднощів клієнта.
6. Розкрийте поняття Я-концепції в теорії К. Роджерса. Поясніть, як невідповідність між реальним та ідеальним «Я» може призводити до психологічних труднощів. Проаналізуйте роль терапевтичних умов у процесі змін клієнта.
7. Проаналізуйте психологічний зміст екзистенційної кризи. Поясніть, яким чином переживання тривоги, втрати сенсу або необхідності вибору може стати ресурсом для особистісних змін.
8. Проаналізуйте поняття екзистенційного вакууму. Поясніть, яким чином втрата сенсу може проявлятися у психологічних труднощах клієнта.
9. Проаналізуйте можливості використання логотерапії у роботі з клієнтами, які переживають життєві кризи або травматичний досвід.
10. Порівняйте два гуманістично орієнтовані напрями психотерапії (на вибір) за уявленням про людину, роль терапевта та механізми психологічних змін.

11. Проаналізуйте значення гуманістичних цінностей для формування професійної позиції психолога. Обґрунтуйте актуальність гуманістичної психології в сучасних умовах соціальних та культурних змін.

Література [1 - 39]

Індивідуальні завдання

1. Проаналізуйте феномен пікового досвіду та його значення для особистісного зростання. Наведіть приклади можливого використання цього поняття у психологічному консультуванні або психотерапії.
2. Розкрийте поняття автентичності в екзистенційно-гуманістичній психології та проаналізуйте його значення для психотерапевтичної практики.

3. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

(у разі потреби)

- Zoom Meetings / Zoom Webinars — використовується як основна платформа для проведення лекційних, семінарських (практичних) занять у дистанційному форматі.
- Інструменти Zoom — активне використання функціоналу для організації навчального процесу та групової роботи, зокрема:
 - сесійні зали (Breakout Rooms) — для роботи в малих групах;
 - функція запису (Recording) — для забезпечення доступу до матеріалів занять;
 - чат та опитування (Chat, Polls) — для зворотного зв'язку, обговорень і рефлексії навчального матеріалу.
- Пакет офісних програм (Google Workspace / Microsoft Office) — для підготовки презентацій, аналітичних матеріалів, виконання самостійних та індивідуальних завдань.
- Доступ до електронних бібліотек та наукових баз даних — для опрацювання навчальної та наукової літератури в межах дисципліни.

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі опанування освітнього компонента «Напрями гуманістичної психології» застосовується комплекс методів навчання, орієнтований на активну, рефлексивну та особистісно залучену участь здобувачів у навчальному процесі.

Методи навчання поєднують теоретичне осмислення матеріалу з його аналітичним і практичним опрацюванням та включають:

1. **методи засвоєння та систематизації навчального матеріалу**, зокрема:
 - вербальні та візуальні методи (лекції, презентації, робота з текстами першоджерел);
 - аналітичні та інтерпретаційні методи;
 - індуктивні та дедуктивні способи опрацювання теоретичних концепцій;
 - проблемно-пошукові методи.
2. **методи стимулювання пізнавальної та навчально-дослідницької активності**, а саме:
 - навчальні та рефлексивні дискусії;
 - аналіз теоретичних і практичних кейсів;
 - творчі та аналітичні завдання;
 - професійно орієнтовані обговорення;
 - самостійне опрацювання наукових джерел та їх критичне осмислення.
3. **методи контролю та самоконтролю результатів навчання**, що передбачають:
 - усні та письмові форми опитування;
 - виконання самостійних та індивідуальних завдань;
 - підсумковий семестровий контроль (залік);
 - рефлексивні питання для самоперевірки.

Організаційними формами реалізації зазначених методів навчання є лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна та індивідуальна робота здобувачів, підсумковий залік.

У межах курсу особлива увага приділяється розвитку **творчо-пошукової самостійності**, здатності до феноменологічного аналізу, рефлексії власного досвіду та формуванню гуманістичної професійної позиції психолога. Навчальний процес реалізується з використанням інтерактивних форм навчання та цифрових засобів комунікації, що забезпечують активну взаємодію між здобувачами та викладачем, а також сприяють розвитку аналітичного й критичного мислення.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання. Оцінювання результатів навчання з освітнього компонента «Напрями гуманістичної психології» здійснюється з урахуванням принципів прозорості, системності та відповідності програмним результатам навчання.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є **поточний та підсумковий контроль**, які забезпечують комплексну оцінку теоретичної підготовки, аналітичних здібностей і сформованості професійної позиції здобувачів.

Методи поточного контролю. Поточний контроль проводиться протягом семестру з метою систематичного моніторингу навчальних досягнень здобувачів та передбачає оцінювання активності, якості виконання навчальних завдань і рівня засвоєння програмного матеріалу.

Поточне оцінювання здійснюється під час лекційних та практичних (семінарських) занять і включає:

- виконання практичних та аналітичних завдань;
- розв'язання навчальних і професійно орієнтованих кейсів;
- активну участь у навчальних дискусіях та обговореннях;
- виконання самостійних робіт;
- виконання індивідуальних завдань;
- дотримання вимог та умов академічної дисципліни.

Оцінювання здійснюється в межах навчального матеріалу, передбаченого для відповідної теми освітнього компонента.

Методи підсумкового контролю. Підсумковий контроль проводиться з метою комплексного оцінювання результатів навчання після завершення вивчення освітнього компонента.

Формою підсумкового семестрового контролю є **залік**, який проводиться відповідно до навчального плану та охоплює зміст навчального матеріалу, визначений робочою програмою освітнього компонента.

Підсумкове оцінювання враховує результати поточного контролю та демонструє рівень сформованості програмних результатів навчання, зокрема здатність до теоретичного аналізу, критичного мислення, рефлексії та професійного осмислення гуманістичної парадигми в психології.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю:

- участь у практичних (семінарських) заняттях;
- виконання завдань для самостійної роботи;
- виконання індивідуальних завдань;
- дотримання умов академічної дисципліни.

Форма підсумкового семестрового контролю:

- залік (усний).

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання з освітнього компонента здійснюється за 100-бальною шкалою та спрямоване на перевірку не лише рівня засвоєння теоретичного матеріалу, а й здатності здобувачів аналізувати, інтерпретувати та застосовувати гуманістично орієнтовані психологічні концепції у професійному контексті.

Оцінювання практичних (семінарських) завдань. Максимальна оцінка за одне практичне завдання — **5 балів**.

- **5 балів** — завдання виконано повністю; відповідь є логічною, аргументованою, термінологічно коректною; продемонстровано здатність аналізувати психологічні феномени та пов'язувати теоретичні положення з практикою.
- **3 бали** — завдання виконано загалом правильно, проте відповідь містить окремі логічні неточності або поверхневу аргументацію.

- **0 балів** — завдання не виконано, виконано формально або не відповідає змісту поставленого питання.

Оцінювання індивідуальних завдань. Максимальна оцінка — **5 балів**.

- **5 балів** — робота виконана самостійно, з використанням першоджерел; продемонстровано критичне мислення, послідовність викладу та здатність формулювати власні узагальнення.
- **3 бали** — завдання виконано, однак робота має переважно репродуктивний характер або містить незначні логічні похибки.
- **0 балів** — робота відсутня або не відповідає вимогам академічної доброчесності.

Оцінювання самостійної роботи. Підсумкова оцінка за самостійну роботу становить до **10 балів** і враховує систематичність опрацювання літератури, підготовку до занять та якість аналітичного осмислення матеріалу.

- **10 балів** — глибоке розуміння змісту дисципліни, вільне оперування поняттями, здатність до аналізу та інтеграції знань.
- **8 балів** — достатній рівень засвоєння матеріалу з окремими неточностями або спрощеннями.
- **4 бали** — базове розуміння тем курсу без належної аналітичної глибини.
- **0 балів** — відсутність системного опрацювання навчального матеріалу.

Оцінювання виконання умов академічної дисципліни. Максимальна оцінка — **20 балів**. Оцінюється відвідування занять та активна участь у навчальному процесі.

- **20 балів** — відвідано 90–100% занять; здобувач активно долучається до обговорень, демонструє зацікавленість і професійну позицію.
- **15 балів** — відвідано 75–89% занять; участь у роботі групи є регулярною, але помірною.
- **10 балів** — відвідано 60–74% занять; участь носить фрагментарний характер.
- **0 балів** — відвідано менше 60% занять.

Підсумковий контроль (залік). Підсумковий контроль проводиться у формі **усного заліку** та передбачає відповідь на **два теоретичні питання**, кожне з яких оцінюється до **25 балів**. Максимальна кількість балів за залік — **50**.

Оцінювання відповіді ґрунтується на таких критеріях:

- повнота та логічність викладу;
- коректне використання професійної термінології;
- здатність до порівняльного та критичного аналізу концепцій;
- розуміння практичного значення гуманістичних підходів у психологічній діяльності.

Узагальнений принцип оцінювання. Оцінювання результатів навчання спрямоване на виявлення рівня сформованості професійного мислення, рефлексивної позиції та здатності здобувачів інтегрувати гуманістичні психологічні ідеї у майбутню практичну діяльність.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Кількість балів	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	5	10
Індивідуальне завдання	5	10
Підсумкова оцінка самостійної роботи	10	10
Виконання умов академічної дисципліни	20	20
Залік	50	50
Всього		100

Розподіл балів освітнього компонента з формою контролю іспит/залік

Поточне оцінювання (бали)	Іспит/залік (бали)	Сума балів
50	50	100

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Для оцінювання результатів навчання застосовується 100-бальна шкала оцінювання.

Сума балів	Оцінка ECTS	Національна оцінка	
		Екзамен	Залік
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	
74-81	C	Добре (в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок)	
64-73	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	
60-63	E	Задовільно (задовольняє мінімальні критерії)	
35-59	FX	Незадовільно (із можливістю повторного складання)	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (із обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	

6. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Соціокультурні, філософські та гуманістичні передумови виникнення гуманістичної психології: західна гуманістична традиція ХХ століття та ідеї самопізнання, внутрішньої свободи й «сродної праці» у філософії Григорія Сковороди.
2. У чому полягає критика редукаціоністських моделей людини (психоаналізу та біхевіоризму) з позицій гуманістичної психології?
3. Антропологічні засади гуманістичної парадигми: цілісність, свобода, суб'єктність.
4. Уявлення про норму, психічне здоров'я та розвиток особистості в гуманістичній психології.
5. Філософські джерела гуманістичної психології: роль екзистенціалізму, феноменології та персоналізму.
6. Феноменологічний підхід як методологічна основа гуманістичної психології.
7. Ідіографічний та номотетичний підходи у психологічному дослідженні: порівняльний аналіз.
8. Гуманістична етика та професійна позиція психолога.
9. Уявлення про особистість як відкриту, динамічну та цілісну систему в концепції Г. Олпорта.
10. Типологія рис особистості (кардинальні, центральні, вторинні) та їх значення.
11. Принцип функціональної автономії мотивів і його роль у розумінні розвитку особистості.
12. Критерії зрілої особистості за Г. Олпортом та їх значення для психологічної практики.
13. Ієрархія потреб А. Маслоу: логіка побудови та сучасні інтерпретації.
14. Дефіцитарні (D-) та буттєві (B-) потреби: психологічний зміст і відмінності.
15. Самоактуалізація, пікові переживання та буттєві цінності як показники психологічного здоров'я.
16. Уявлення Карла Роджерса про природу людини та тенденцію до актуалізації.
17. Я-концепція, конгруентність і неконгруентність у клієнт-центрованому підході.
18. Базові умови терапевтичних змін та роль терапевтичних стосунків.
19. Екзистенційні даності людського буття (свобода, відповідальність, вибір, сенс) та їх психологічне значення.
20. Екзистенційна тривога та криза як умови особистісного розвитку.
21. Концепція «волі до сенсу», екзистенційний вакуум і ноогенні неврози.
22. Значення логотерапії у роботі з кризами, травмою та стражданням.
23. Гештальт-терапія, психодрама та тілесно-орієнтована психотерапія як гуманістично-екзистенційні напрями: спільні принципи та відмінності підходів **із урахуванням їх психодинамічної складової** (робота з афектом, внутрішнім конфліктом, тілесною та емоційною пам'яттю).

24. Позитивна психотерапія як гуманістично орієнтований транскультуральний підхід: поєднання гуманістичних, психодинамічних та культурно-орієнтованих засад у розумінні особистості та психотерапевтичних змін.
25. Значення гуманістичної психології для сучасної психологічної практики: консультивання, освіта, мультикультурний контекст, професійна ідентичність та обмеження гуманістичної парадигми.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Allport, G. W. (1955). *Becoming: Basic considerations for a psychology of personality* (Vol. 20). Yale University Press.
2. Allport, G. W. (1961). *Pattern and growth in personality*.
3. Bugental, J. F. (1992). *The art of the psychotherapist*. WW Norton & Company.
4. Cain, D. J. (2010). *Person-centered psychotherapies*. American Psychological Association.
5. Cesko, E. (2024). Where Positive Psychotherapy approximates Body psychotherapy. *The Global Psychotherapist*, 4(2), 117–128. <http://doi.org/10.52982/lkj239>
6. Clarkson, P., & Cavicchia, S. (2013). *Gestalt counselling in action*.
7. Corey, G. (2013). *Theory and practice of counseling and psychotherapy*. Brooks/Cole Cengage Learning.
8. Frankl, V. E. (1966). Logotherapy and existential analysis—a review. *American Journal of Psychotherapy*, 20(2), 252–260.
9. Frankl, V. E. (2014). *The will to meaning: Foundations and applications of logotherapy*. Penguin.
10. Hall, C. S., Lindzey, G., & Campbell, J. B. (1998). *Theories of personality*. John Wiley & Sons Inc.
11. Hjelte, L. A., & Ziegler, D. J. (1992). *Personality theories: Basic assumptions, research, and applications*. McGraw-Hill Book Company.
12. Langdrige, D. (2012). *Existential counselling and psychotherapy*.
13. Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality* (2nd ed.). Harper & Row.
14. Maslow, A. H. (2013). *Toward a psychology of being*. Simon and Schuster.
15. May, R. (1969). *Love and will*. WW Norton & Company.
16. May, R. (2013). *Man's search for himself*. WW Norton & Company.
17. Messias, E., & Peseschkian, H. (2025). *Positive Psychiatry, Psychotherapy and Psychology Clinical Applications for Positive Mental Health*.
18. Moreno, J. L. (1953). *Who shall survive? Foundations of sociometry, group psychotherapy and socio-drama*.
19. Norcross, J. C., & Goldfried, M. R. (Eds.). (2005). *Handbook of psychotherapy integration*. Oxford University Press.
20. Panksepp, J. (1986). The anatomy of emotions. In *Biological foundations of emotion* (pp. 91–124). Academic Press.
21. Perls, F., Hefferline, G., & Goodman, P. (1951). *Gestalt therapy*. New York, 64(7), 19–313.
22. Peseschkian, H., Peseschkian, F. (2025). Human Beings are a Mine Rich in Gems. The conception of human nature in the Bahá'í Faith and its influence on

- Positive Psychotherapy and psychotherapeutic practice. *The Global Psychotherapist*, 5(2), 155–165. <http://doi.org/10.52982/lkj285>
23. Peseschkian, N. (1985). Giving Meaning and Finding Meaning. In *In Search of Meaning: A Psychotherapy of Small Steps* (pp. 27–79). Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg.
24. Peseschkian, N. (1987). *Positive Psychotherapy: Theory and Practice of a New Method* (Rev. ed.). Berlin–Heidelberg: Springer.
25. Rogers, C. R. (1951). *Client-centered therapy: Its current practice, implications, and theory*. Boston: Houghton Mifflin.
26. Rogers, C. R. (1957). Becoming a Person. In S. Doniger (Ed.), *Healing: Human and divine: Man's search for health and wholeness through science, faith, and prayer* (pp. 57–67). Association Press. <https://doi.org/10.1037/10811-003>
27. Schneider, K. J., Pierson, J. F., & Bugental, J. F. (Eds.). (2014). *The handbook of humanistic psychology: Theory, research, and practice*. Sage Publications.
28. Wampold, B. E. (2015). How important are the common factors in psychotherapy? An update. *World psychiatry*, 14(3), 270–277.
29. Yalom, I. D. (2011). *The gift of therapy (revised and updated edition): An open letter to a new generation of therapists and their patients*. Hachette UK.
30. Франкл, В. (2016). *Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі Віктор Еміль Франкл*.
31. Гусарчук, Т. В. (2023). Погляди Григорія Сковороди у світлі гуманістичної психології. *Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях*, (6), 94–101.
32. Кремень, В. Г. (2022). Філософія Григорія Сковороди в контексті людиноцентризму. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(2), 1–8.
33. Корнбіхлер, Т. (2024). *Носсрат Пезешкіан. Схід–Захід: позитивна психотерапія в діалозі культур / за участі М. Пезешкіан та Х. Пезешкіана*.
34. Тищенко, М. (2025). *Основи позитивної психотерапії: Навчальний посібник*. Київ: Франко Пак.
35. Ялом, І. Д. (2026). *Екзистенційна психотерапія* (укр. пер.). Київ: Видавництво Ростислава Бурлаки.

Інформаційні ресурси:

36. American Psychological Association (APA). <https://www.apa.org>
37. European Association for Psychotherapy (EAP). <https://www.europsyche.org>
38. World Federation for Psychotherapy. <https://wfpsychotherapy.org/>
39. World Council for Psychotherapy. <https://www.worldpsyche.org/>